

İş mahkemeleri şifahi usule tabidir. Bu nedenle tahkikat bitinceye kadar delil ibraz ve ikame edilebilir. Somut olayda tanık dinletme hususunda usule uygun kesin mehil verilmemiştir. Bu durumda gösterilen tanıkların dinlenmesi gerekir. Açıklanan hususlar nazara alınmadan eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi hatalıdır.

İş mahkemelerinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 473 vd. maddelerinde düzenlenen şifahi usuli muhakeme uygulanmaktadır. Anılan yasanın 482. maddesi gereğince taraflar tahkikat bitinceye kadar netice iddialarını teyid için delil ibraz ve ikame edebilirler. Davalıya daha önce tanıklarını dinletmesi için usulünce kesin mehil verilmediğinden davalının listesinde adını andığı tanıkların dinlenmesi gerekir. Bu hususta davalıya usulünce kesin mehil verilmeli, usuli işlemler tamamlandıktan sonra tüm deliller birlikte değerlendirilerek hüküm kurulmalıdır. Eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.29.03.2004, E. 2003/17464 K. 2004/6200

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 7. maddesinde "iş mahkemelerinde şifahi yargılama usulünün uygulanacağı, "15. maddesinde ise" bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiş olmasına rağmen, fazla çalışma alacağı yönünden davalı tarafından yapılan yemin teklifinin mahkemece reddedilmesi de hatalıdır.

1- Davalı davadan önce temerrüde düşürülmemiştir. Bu nedenle kıdem tazminatı dışında ıslahla arttırılan alacak miktarlarına ıslah tarihinden itibaren yasal faiz uygulanması gerekirken dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi doğru değildir.

2- Davacı fazla mesai alacaklarının ödenmediğini iddia etmiş; davalı ise davacının yaptığı fazla çalışmalarının ücretlerinin kendisine ödendiğini ileri sürmüş ve bu konuda davalıya yemin teklifinde bulunmuştur. Mahkeme davalının bu yemin teklifini, davanın türü ve delil durumu gerekçesiyle reddetmiştir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 7. maddesinde "iş mahkemelerinde şifahi yargılama usulünün uygulanacağı, "15. maddesinde ise" bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiş olmasına rağmen, fazla çalışma alacağı yönünden davacı tarafından yapılan yemin teklifinin mahkemece reddedilmesi de hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.28.10.2004, E. 2004/8020 K. 2004/24460

İş mahkemeleri sözlü yargılama usulüne tabi olduğundan, davalı ilk oturumdan önce vereceği dilekçe ile de yetki itirazında bulunabilir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesine göre "İş mahkemelerinde açılacak her dava açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir."

Somut olayda davalı Belediyenin ikametgahı ... ilçesidir. Davacı işçinin çalıştığı işyeri de ... Belediyesi'dir. Davalı Belediye 8.7.1996 tarihli dilekçe ile yetki itirazında bulunmuştur. Bu itiraz 16.7.1996 tarihli ilk oturumda 10 günlük sürede yapılmıyışı nedeniyle mahkemece red edilmiştir.

Bilindiği üzere İş Mahkemeleri sözlü yargılama usulüne tabidir. (HUMK. 478 m.) Sözlü yargılama usulünde 10 günlük süre uygulanmadığı gibi davalı ilk oturumdan önce vereceği dilekçe ile de yetki itirazında bulunabilir.

Davalı Belediye yetki itirazını yukarıda sözü edilen ilk oturumdan önce dilekçe ile yapmıştır. Bu durumda mahkemece yetkisizlik kararı vermek gerekirken işin esasının incelenmesi ve buna göre hüküm kurulması hatalıdır.

9.HD.26.06.1997, E. 1997/10123 K. 1997/13011

Kısa karar davalı vekilinin yüzüne karşı tefhim edilmiş, davalı vekili katılma yolu ile temyiz dilekçesiyle hükmü temyiz etmiştir. 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda katılma yolu ile temyiz mümkün değildir.

Davacının icra takibinin dayanağı yazılı iş sözleşmesidir. Anılan sözleşmede icra takibine konu sözleşme ile ilgili düzenlemeler mevcuttur. Davacının icra takibinin kötüniyete dayandığı kanıtlanamadığı gibi yargılamayı da gerektirmektedir. Bu nedenlerle icra inkar tazminat isteminin reddi gerekir.

1- Kısa karar 28.2.2006 tarihinde davalı vekilinin yüzüne karşı tefhim edilmiş, davalı vekili 21.3.2006 tarihli katılma yolu ile temyiz dilekçesiyle hükmü temyiz etmiştir. 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda katılma yolu ile temyiz mümkün olmadığından davalının temyiz isteminin REDDİNE,

2- Davacının temyiz istemine gelince;

a) Davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

b) Davacının icra takibinin dayanağı yazılı iş sözleşmesidir. Anılan sözleşmede icra takibine konu sözleşme ile ilgili düzenlemeler mevcuttur. Davacının icra takibinin kötüniyete dayandığı kanıtlanamadığı gibi yargılamayı da gerektirmektedir. Bu nedenlerle icra inkar tazminat isteminin reddi gerekirken yazılı şekilde kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.20.11.2006, E. 2006/10846 K. 2006/30573

İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8/3. maddesi gereğince iş mahkemelerinden verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalı olmakla birlikte, Yargıtay onama ya da bozma kararlarında açıkça maddi hatanın bulunduğu hallerde, dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür.

21.HD.29.03.2005, E. 2005/2930 K. 2005/3007

Maddi hataya dayalı onama ve bozma kararları taraf lehine sonuç doğurmaz. İş mahkemelerince verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olması maddi hataya dayalı yargı kararlarının düzeltilmesine engel teşkil etmez. Hatalı biçimde hak sahibi olmak evrensel hukukun temel ilkelerine ters düşer. Maddi gerçek her zaman adli gerçekten önce gelir. Maddi hataya dayalı ve yanlışlığı son derece belirgin haksız ve adaletsiz sonuçların giderilmesi kamu düzeni açısından zorunludur. Yargılama sırasında açık ve belirgin hatalar yapılma olasılığı her zaman vardır. Bu tür hatalarda ısrar edilmesi ve maddi gerçeğin gözardı edilmesi, yargıya duyulan saygıyı ve güveni sarsar.

Dava, 4447 Sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce yaşlılık aylığı bağlanan ve halen serbest avukat olarak çalışmasını sürdüren davacının yaşlılık aylığından sosyal güvenlik destek primi kesilmesinin yasaya aykırı olduğunun tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemenin davanın kabulüne dair verdiği karar özel dairece onanmış, davalı vekilinin maddi hatanın düzeltilmesi isteği üzerine özel dairece onama kararı kaldırılarak yerel mehkeme kararı bozulmuştur.

Mahkemece, maddi hata bulunmadığı, "5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 8/son maddesi gereğince iş mahkemelerinden verilen kararların temyizen incelemesi sonucu Yargıtay'ca verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olduğu" gerekçesiyle önceki kararda direnilmiştir.

Yerel mahkeme ile özel daire: arasındaki uyuşmazlık; iş davalarına ilişkin Yargıtay'ca verilen kararlara karşı, maddi hataya dayalı düzeltme talebinde bulunulup bulunulamayacağı ve düzeltme talebinin kabul edilmesi halinde 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesi ile avukatlar yönünden getirilen sosyal güvenlik destek priminin uygulanmasının kapsamına ilişkindir.

Yerel mahkeme; 4447 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce yaşlılık aylığına hak kazanmış ve yasanın yürürlüğünden sonra çalışmalarını sürdüren avukatların söz konusu primden sorumlu olamayacaklarını, bu yönde verilen kararının özel dairece onandığını bu kerre maddi hata ile onama kararının bozmaya çevrilmesinin iş mahkeme leri açısından mümkün olmadığını ileri sürmüş, özel daire ise; 4447 Sayılı Yasa ile getirilen sosyal güvenlik

destek prim yükümlülüğünün, yasanın yürürlüğünden önce yaşlılık aylığına hak kazanmış ve çalışmalarını sürdüren avukatlara dahi uygulanmasının zorunlu olduğunu; yasa koyucunun bu alanda bir ayırma gitmediğini, yasanın yürürlüğünden sonra çalışmalarını sürdüren ve yaşlılık aylığı almakta bulunan tüm avukatların, yasal zorunluluğa uymaları gerektiğini, dairenin bugüne kadar uygulamasında bu yönde hiçbir sapma olmadığını, yerel mahkeme kararının onanmasına ilişkin ilamın, uyuşmazlık sürecinin yanlış algılanmasından kaynaklandığını, bu tür maddi ve rakamsal bir yargının maddi yanılı olarak anlaşılması gerektiğini, Yargıtay uygulamasında bu tür açık yanlışlıkların düzeltilmesinin mümkün bulunduğunu kabul etmiştir.

Şu duruma göre; sorunun çözümü yönünden öncelikle iş davalarına ilişkin, Yargıtay'ca verilen kararların maddi yanılıya dayalı düzeltilmelerinin mümkün bulunup bulunmadığı ve maddi yanılı kavramının öncelikle ortaya konması gerekir.

İş Mahkemeleri Kanununun 8. maddesi hükmüne göre Yargıtay'ın verdiği kararlara karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki, Yargıtay'ın bugüne kadarki uygulamasında kabul edildiği üzere, maddi yanılıya dayalı kararlar bu kuralın dışındadır.

Gerçekten, maddi yanılı kavramından amaç; hukuksal değerlendirme ve denetim dışında, tamamen maddi olgulara yönelik, ilk bakışta yanılı olduğu açık ve belirgin olup, her nasılsa, inceleme sırasında gözden kaçmış ve bu tür bir yanlışlığın sürdürülmesinin kamu düzeni ve vicdanı yönünden savunulmasının mümkün bulunmadığı, yargılamanın sonucunu büyük ölçüde etkileyen ve çoğu kez tersine çeviren ve düzeltilmesinin zorunlu olduğu açık yanılılardır.

Uygulamada zaman zaman görüldüğü gibi, Yargıtay denetimi sırasında, uyuşmazlık konusuna ilişkin maddi olgularda, davanın taraflarında, uyuşmazlık sürecinde, uyuşmazlığa esas başlangıç ve bitim tarihlerinde, zarar hesaplarına ait rakam ve olgularda ve bunlara benzer durumlarda; yanlış algılanma sonucu, açık ve belirgin yanlışlıklar yapılması mümkündür. Bu tür açık hatalarda ısrar edilmesi ve maddi gerçeğin göz ardı yapılması, yargıya duyulan güven ve saygınlığı sarsacağı gibi, adalete olan inancı ortadan kaldırır ve yok eder.

Bu nedendir ki; Yargıtay, bugüne değin maddi yanılığın belirlendiği durumlarda soruna müdahale etmiş, baştan yapılmış açık maddi yanlışlığın düzeltilmesini kabul etmiştir. Bu yönde sayısız daire kararları olduğu gibi çok kısa bir süre önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23.10.2002 günlü esas: 2002/10-895, karar: 2002/838 sayılı kararında gösterildiği üzere; maddi yanılıya dayalı onama ve bozma kararlarının karşı taraf lehine sonuç doğurmayacağı, iş mahkemelerince verilen kararlara karşı karar düzeltme yolunun kapalı oluşunun maddi yanılıya dayalı yargı kararlarının düzeltilmesine engel olamayacağı, hatalı biçimde hak sahibi olmanın evrensel hukukun temel ilkelerine ters düşeceği, maddi gerçeğin her zaman için adli gerçekten önce geleceği kabul edilmiştir. Kaldı ki; 5521 sayılı İş Mahkemeleri Yasası günün ihtiyaçlarına cevap vermemektedir. Yarım asır önce yapılmış, üstelik önemli maddelerinin Anayasa Mahkemesince iptal edildiği bir yasal düzenlemenin bütünlüğünün bozulduğu ve bu yönde yeni düzenleme yapılmasının gerektiği gerçeği de ortadadır. Bu arada ilave edilmelidir ki, iş davalarının nitelik ve nicelik itibarıyla alanlarının genişlediği ve yeni boyutlar kazandığı bilinen bir gerçektir.

Sonuç olarak; kimi açık maddi yanılıya dayalı ve yanlışlığı son derece belirgin haksız ve adaletsiz sonuçların giderilmesi kamu düzeni açısından zorunludur.

Dava konusu olaya gelince; uyuşmazlık yaşlılık aylığına hak kazanıp mesleğini sürdürmekte olan bir avukatın sosyal güvenlik destek priminden sorumlu olup olamayacağına ilişkindir. Yukarıda değinildiği gibi yerel mahkeme 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesinin uygulanması açısından bir ayırma gitmekte ve sözü edilen yasanın yürürlüğünden önce yaşlılık aylığına hak kazanıp mesleklerini sürdüren avukatların sosyal güvenlik destek primi ödememeleri gerektiğini, bu yönde kazanılmış haklarının oluştuğunu kabul etmektedir. Ne var ki; bu görüş gerek özel daire gerekse Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bugüne kadarki uygulamasında kabul edildiği üzere yerinde bulunmamaktadır. 4447 Sayılı Yasanın 8. maddesinin getirmiş olduğu bu yükümlülük, yasanın sözü edilen maddesinin yürürlüğe girdiği 1.10.1999 tarihinden önce veya sonra yaşlılık aylığına hak kazanmış olan tüm avukatlar

yönünden zorunludur. Bu yönde bir ayırım söz konusu değildir. Bu arada soruna ilişkin Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın vermiş olduğu kararlar da aynı doğrultudadır.

Maddi yanılğı konusuna gelince; özel daire onama kararında, açıkça, görüşünün yukarda belirtilen biçimde olmasına karşın uyuşmazlık konusu süreçte yanılğıya düşmüş, dava konusunun 4447 Sayılı Yasanın yürürlüğünden önce ve 1991 ila 1999 dönemine ilişkin bir uyuşmazlık varmışcasına sonuca ulaşmış ve bu maddi yanılğıya dayalı onama kararını vermiştir. Oysa, sorun tamamen yasanın yürürlüğünden sonraki dönemi kapsayacak biçimde ve ileriye yöneliktir. Şu duruma göre; ortada davanın ilişkin olduğu süreçten kaynaklanan açık bir maddi yanılğı olduğu ortadadır. Bu yanılğılığın düzeltilmesi ve emsallerine göre ayrıcalık getiren ve tüm sistemi alt üst edecek bir yanılğılığın ortadan kaldırılması zorunludur. Yukarda belirtilen nedenlere dayalı olarak yerel mahkeme kararı yerinde bulunmadığından direnme kararı bozulmalıdır.

HGK.02.07.2003, E. 2003/21-425 K. 2003/441

İş mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulandığından kural olarak tarafların delillerini ilk oturumda göstermeleri gerekir, aksi halde hakim taraflara delillerini göstermeleri için süre verip ikinci oturum gününü belirler.

Dava Kanunsuz grevin tesbitine ilişkindir. Mahkemece istek gibi hüküm kurulmuş, karar davalı tarafca temyiz edilmiştir.

İş mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Buna göre kural olarak tarafların delillerini ilk oturumda göstermeleri gerekir. Tarafların ilk oturumda delillerini göstermemeleri halinde hakim taraflara delillerini, göstermeleri için süre verip ikinci oturum gününü belirlemesi icap eder.

Somut olayımızda dava ilk oturumda karara bağlanmıştır. Davalıların delil bildirme talebi kabul edilmediği gibi dosya içerisinde de yine davalı vekilince ibraz edilen delil listesinde gösterilen tanıklar da dinlenilmemiştir. Bu durumda mahkemece yapılacak iş taraflardan delillerini ibrazı için önel vermek ve sonucuna göre hüküm kurmaktan ibarettir. Eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.23.10.1997, E. 1997/16577 K. 1997/18030

Davacı, işçilik alacaklarının tahsiline karar verilmesini istemiştir. İş Mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Bu nedenle zamanaşımı defii ilk oturuma kadar ve en geç ilk oturumda yapılabilir. Dava konusunun ıslah yoluyla arttırılması durumunda ıslah dilekçesinin tebliğini izleyen ilk oturuma kadar ya da ilk oturumda yapılan zamanaşımı defii de ıslaha konu alacaklar yönünden hüküm ifade eder.

Somut olayda; davacının bilirkişi raporunun sunulmasından sonra dava dilekçesini ıslah ederek dava konu miktarı artırması üzerine davalı işveren zamanaşımı definde bulunmuştur. Davacı zamanaşımının süresinde yapılmadığını ileri sürmüş ise de, ıslahı takip eden ilk oturumda davalının ileri sürdüğü zamanaşımı definin ıslahla arttırılan miktar bakımından süresinde yapıldığı kabul edilmelidir. Mahkemece fazla mesai ve genel tatil alacakları yönünden davalının zamanaşımı defii değerlendirilmeden hüküm kurulmuş olması hatalı olmuştur.

Zamanaşımı, alacak hakkının belli bir süre kullanılmaması yüzünden dava edilebilme niteliğinden yoksun kalabilmesini ifade eder. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere zamanaşımı, alacak hakkını sona erdirmeyip sadece onu "eksik bir borç" haline dönüştürür ve "alacağın dava edilebilme özelliği"ni ortadan kaldırır.

Bu itibarla zamanaşımı savunması ileri sürüldüğünde, eğer savunma gerçekleşirse hakkın dava edilebilme niteliği ortadan kalkacağından, artık mahkemenin işin esasına girip onu da incelemesi mümkün değildir.

Uygulamada, fazlaya ilişkin hakların saklı tutulması, dava açma tekniği bakımından, tümü ihlal ya da inkar olunan hakkın ancak bir bölümünün dava edilmesi, diğer bölümüne ait dava ve talep hakkının bazı nedenlerle geleceğe bırakılması anlamına gelir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benimsenmiş ilkeye göre, kısmi davada fazlaya ilişkin hakların saklı tutulmuş

olması, saklı tutulan:kesim için zamanaşımını kesmez, zamanaşımı, alacağın yalnız kısmi dava konusu yapılan miktar için kesilir.

Zamanaşımı, bir maddi hukuk kurumu değildir. Diğer bir anlatımla zamanaşımı, bir borcu doğuran, değiştiren ortadan kaldıran bir olgu olmayıp, salt doğmuş ve var olan bir hakkın istenmesini orsadan kaldıran bir savunma aracıdır. Bu bakımdan zamanaşımı alacağın varlığını değil, istenebilirliğini ortadan kaldırır. Bunun sonucu olarak da, yargılamayı yapan yargıç tarafından yürüttüğü görevinin bir gereği olarak kendiliğinden göz önünde tutulamaz. Borçlunun böyle bir olgunun var olduğunu, yasada öngörülen süre ve usul içinde; ileri sürmesi zorunludur. Demek oluyor ki zamanaşımı, borcun doğumu ile ilgili olmayıp istenmesini, önleyen bir savunma olgusudur. Şu durumda zamanaşımı, savunması ileri sürülmedikçe, istemin konusu olan hakkın var olduğu ve kabulüne karar verilmesinde hukuksal ve yasal bir engel bulunmamaktadır.

İşte bundan dolayı, yasalarda öngörülen zamanaşımı sürelerinin işlemeye başlayabilmesi için öncelikle talep konusu hakkın istenebilir bir konuma, duruma gelmesi gerekmektedir. Yasalarda hakkın istenebilir konumuna, diğer bir anlatımla yerine getirilmesinin gerektiği güne, ödeme günü denmektedir. Bir hak, var olsa bile, o hakkın istenmesi için gerekli koşullar gerçekleşmedikçe istenemez.

Bilindiği gibi zamanaşımı, alacak hakkının belli bir süre kullanılmaması yüzünden dava edilebilme niteliğinden yoksun kalabilmesini ifade eder. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere zamanaşımı, alacak hakkını sona erdirmeyip sadece onu "eksik bir borç" haline dönüştürür ve "alacağın dava edilebilme özelliği"ni ortadan kaldırır.

Bu itibarla Zamanaşımı savunması ileri sürüldüğünde, eğer savunma gerçekleşirse hakkın dava edilebilme niteliği ortadan kalkacağından, artık mahkemenin işin esasına girip onu da incelemesi mümkün değildir.

Genel olarak savunma nedenlerinin ve bu arada zamanaşımı savunmasının esasa cevap süresi içinde bildirilmesi gereklidir. Ancak, 20/12/1974 gün ve 6155-17127 sayılı Daire kararında da belirtildiği veçhile (bu karar için de yukarıda anılan dergi, sayfa 637 ve devamına bakınız); savunma nedenlerinin ve savunma nedenlerinden olan zamanaşımının yasanın öngördüğü cevap süresi geçtikten sonra ileri sürülmesi, diğer bir ifade ile (savunmanın genişletilmesi), bazı kayıt ve şartlarla mümkündür (HUMK. 202/11). Bu tek şart, savunmanın genişletilmesine karşı tarafın (hasmın) muvafakatidir. Eğer karşı taraf savunmanın genişletilmesine muvafakat etmez ve dolayısıyla (savunmanın genişletildiği) yollu bir itirazda bulunursa, o takdirde ancak mahkemenin ileri sürülen savunma nedenlerini (bu arada zamanaşımı savunmasını) incelemesi olanağı yoktur; bu durumda ise mahkeme hemen savunma nedenlerini reddetmelidir. Usulün 202. 187. ve 188. maddelerinin birlikte incelemesinden çıkan sonuç budur. Özetle belirtmek gerekirse, savunmanın genişletildiği itirazı ile karşılaşmadığı sürece zamanaşımı savunmasının geç ileri sürülmesi, incelenmesine engel değildir.

Hemen belirtmelidir ki, gerek İş Kanunu'nda, gerekse Borçlar Kanunu'nda, kıdem ve ihbar tazminatı alacakları için özel bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir.

Uygulama ve öğretide kıdem tazminatı ve ihbar tazminatına ilişkin davalar, hakkın doğumundan itibaren, Borçlar Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca on yıllık zamanaşımına tabi tutulmuştur. Keza tazminat niteliğinde olmaları nedeni ile sendikal tazminat, kötüniyet tazminatı, işe başlatmama tazminatı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 5. maddesindeki eşit işlem borcuna aykırılık nedeni ile tazminat, 26/2 maddesindeki tarafların maddi ve manevi-tazminat, 28. maddede belgenin zamanında verilmemesinden kaynaklanan tazminat, 31/son maddesi uyarınca askerlik sonrası işe almama nedeni ile öngörülen tazminat istekleri 10 yıllık zamanaşımına tabidir.

Bu noktada, zamanaşımı başlangıcına esas alınan kıdem tazminatı ve ihbar tazminatı hakkının doğumu ise, işçi açısından hizmet aktinin feshedildiği tarihtir.

Zamanaşımı, harekete geçememek, istemde bulunamamak durumunda bulunan kimsenin aleyhine işlemez. Bir hakkın, bu bağlamda ödence isteminin doğmadığı bir tarihte, zamanaşımının başlatılması hakkın istenmesini ve elde edilmesini güçleştirir, hatta olanaksız kılar.

İşveren ve işçi arasındaki hukuki ilişki iş sözleşmesine dayanmaktadır, işçinin sözleşmeye aykırı şekilde işverene zarar vermesi halinde, işverenin zararının tazmini amacı ile açacağı dava Borçlar Kanununun 125. maddesi uyarınca 10 yıllık zaman aşımına tabidir. İşverenin, işçiye hataen ödediğini iddia ettiği kıdem ve ihbar tazminatı ile diğer işçilik alacaklarını geri verilmesi yönündeki istemi BK.nun 66. maddesi hükmü uyarınca, bir yıllık zamanaşımına tabidir. Zamanaşımının başlangıcı işverenin geri alma hakkını öğrendiği tarihten itibaren başlar. Resmi kuruluşlarda bu zamanaşımı başlangıcı yetkili makamın öğrenme tarihidir.

4857 sayılı kanundan daha önce yürürlükte bulunan 1475 sayılı kanunda ücret alacaklarıyla ilgili olarak özel bir zamanaşımı süresi öngörülmediği halde, 4857 sayılı İş Kanununun 32/8 maddesinde işçi ücretinin 5 yıllık özel bir zamanaşımı süresine tabi olduğu açıkça belirtilmiştir. Ancak bu kanundan önce tazminat niteliğinde olmayan, ücret niteliği ağır basan işçilik alacaklarının, Borçlar Kanunu'nun 126/1 maddesi uyarınca beş yıllık zamanaşımına tabi olacağı tartışmasız öğreti ve uygulama tarafından kabul edilmiştir.

TTK.nun 1259. maddesinin 1. fıkrasında yazılı bir yıllık zamanaşımı, aynı Kanununun 1235. maddesi uyarınca gemi adamlarının hizmet ve iş mukavelelerinden doğan alacaklarının bir rüçhan hakkı olarak gemi bedeli üzerindeki talebi ile ilgili olup genel anlamda, hizmet ve iş mukavelelerinden doğan ücret alacaklarının BK.nun 126. maddesi uyarınca beş yıllık zamanaşımına tabidir.

Kanundaki zamanaşımı süreleri, BK'nun 127.maddesi gereğince " tarafların iradeleri ile değiştirilemez.

İş sözleşmesi devam ederken kullanılması gereken ve İş Sözleşmesinin feshi ile alacak niteliği doğan yıllık izin ücreti alacağının zamanaşımı süresinin fesih tarihinden başlatılması gerekir (HGK. 05.07.2000 gün ve 2000/9-1079 E, 2000/1103 K).

Sözleşmeden doğan alacaklarda zamanaşımı alacağın muaccel olduğu tarihten başlar. (BK. m. 128).BK.nun 101. maddesince, borcun muaccel olması, ifa zamanının gelmiş olmasını ifade eder. Borcun ifası henüz istenemiyorsa muaccel bir borçtan da söz edilemez.

Müteselsilen borçlu olan kişilerin birbirlerine rücuunu ve bunun zamanaşımını aralarındaki hukuki ilişkinin niteliği düzenler. Zira müteselsilen borçluluk muhtelif hukuki ilişkiler sonucu doğabilir. Ancak rücu hangi hukuki ilişki veya yasal nedenle doğmuş olursa olsun; rücu zamanaşımı rücu neden olan ödemenin yapıldığı andan itibaren işlemeye başlar ve bu zamanaşımı süresi de, yukarıda açıklandığı üzere, ödemeyi yapan ve rücu eden ile edilen kişi arasındaki hukuki ilişkiye göre saptanır.

Borçlar Kanununun 128. maddesi ile zamanaşımının nasıl hesaplanacağı belirtilmiştir. Bu maddenin birinci fıkrası, zamanaşımının alacağın muaccel olduğu zamanda başlayacağı esasını kural olarak getirmiştir. Belirtmek gerekir ki, borç belirli bir vadeye bağlanmış ise bu vadenin bittiği tarihte muacceliyet kesbedeceğinden aynı Yasanın 130. maddesi hükmü göz 1 önünde tutularak zamanaşımı süresinin dolup dolmadığının hesap edilmesi gerekir. Kanun koyucu burada borçlunun temerrüde düşürülmesi esastan ayrılarak alacağın muaccel olmasını kafi görmüştür. Zamanaşımının başlaması için ayrıca borçlunun sözü geçen Yasanın 101. maddesinde yazılı şekilde temerrüde düşürülmesine lüzum yoktur.

Alacağın muacceliyeti bir ihbar vukuuna tabi olan halleri 128. maddenin 2. fıkrası düzenlemiştir. Bu hükme göre zamanaşımı haberin verilebileceği günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Kanun) koyucu burada haberin verileceği değil, verilebileceği günün zamanaşımına başlangıç olarak kabul edilmesi gerektiğini öngörmüştür. O halde, bu durumda zamanaşımının başlayabilmesi için fiilen haberin verilmesi şart olmayıp verilmesi mümkün olan zamanın tesbitini yeterli görmüştür. Haber verebilme ihtiyari bir olaydır. Bu husus alacaklı tarafa bırakılmış ise alacaklı verdiği tarihten itibaren bu hakkını kullanma olanağına her zaman sahiptir. Yani verdiği tarihten itibaren her zaman borçluya verdiği şeyin ödenmesi için ihbar yapabilir. Bu itibarla borçlunun temerrüt haline düşürülüp düşürülmediği ve fiili ihbarın" yapıp yapılmadığı hususları araştırılmadan ödenmesi ihbar yapılması esasına bağlı borç ilişkilerinde zamanaşımının bu haberin verilebileceği yani para ve diğer alacakların verildiği tarihin zamanaşımına başlangıç olarak alınması gerekir.

Borçlar Kanununun 131. maddesi gereğince asıl alacak zaman aşımına uğradığından faiz ve diğer ek haklarda zamanaşımına, uğrar. Diğer bir deyişle faiz alacağı asıl alacağın tabi

olduğu zamanaşımına tabi olur. Borçlar Kanunu'nun 133/2. maddesince alacaklının dava açmasıyla zamanaşımı kesilir. Ancak zaman aşımının kesilmesi sadece dava konusu alacak için söz konusudur

Kısmi bir dava açılması halinde alacağın yalnız o kısım için zamanaşımı kesilir. Dava dışı kalan bölümü hakkında, zamanaşımı işlemeye devam eder.

Borçlar Kanunu'nun 132/4. maddesinde "Hizmet mukavelesinin devam ettiği müddetçe hizmetçilerin, istihdam edenlere karşı olan alacakları hakkında" zamanaşımının işlemeyeceği ve duracağı belirtilmiş ve hizmetçi" terimi kullanılmıştır. Bu maddenin iş sözleşmesiyle bağlı her kişiye uygulanması olanağı yoktur. Hizmetçiden kastedilen; kendisine ev işleri için ücret ödenen, iş sahibiyle aynı evde yatıp kalkan, aileden biriymiş gibi ev halkı ile sıkı ilişkileri olan kimsedir.

Borçlar Kanunu'nun 133. maddesinde zamanaşımını kesen nedenler sınırlama getirmeksizin gösterilmiştir. Bunlardan borçlunun borcunu ikrar etmesi (alacağı tanınması), bu nedenlerden biridir. Borcun tanınması, tek yanlı bir irade bildirimidir olup; borçlunun, kendi borcunun devam etmekte olduğunu kabul anlamındadır. Borç ikrarının sonuç doğurabilmesi için, eylem yeteneğine ve malları üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan borçlunun veya yetkili kıldığı vekilinin, bu iradeyi alacaklıya yönelmiş bulunması ve ayrıca zamanaşımı süresinin dolmamış olması gerekir. Gerçekte de borç ikrarı, ancak, işlemekte olan zamanaşımını keser; farklı anlatımla zamanaşımı süresinin tamamlanmasından sonraki borç ikrarının kesme yönünden bir sonuç doğurmayacağından kuşku ve duraksamaya yer olmamalıdır. Bu bağlamda BK. 139. maddesinden de söz edilmesi zorunludur.

Borçlar Kanunu'nun 139. maddesi zamanaşımından feragati düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre, borçlunun zamanaşımı defnileri ileri sürme hakkından önceden feragati geçersizdir. Önceden feragatten amaç, sözleşme yapılmadan önce veya yapılırken vaki feragattir. Oysa daha sonra vazgeçmenin geçersiz sayılacağına ilişkin yasa da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. O nedenle borç zamanaşımına uğradıktan sonra borçlu zamanaşımı defnileri ileri sürmekten feragat edebilir. Zira, burada doğmuş bir defniler hakkından feragat söz konusudur ve hukuken geçerlidir. Bu feragat; borçlunun, ileride dava açılması halinde zamanaşımı defninde bulunmayacağını karşılıklı olarak yapılan feragat anlaşmasıyla veya tek yanlı iradesini açıkça bildirmesiyle veyahut bu anlama gelecek iradeye delalet edecek bir işlem yapmasıyla mümkün olabileceği gibi, açılmış bir davada zamanaşımı defninde bulunmamasıyla veya defniler geri almasıyla da mümkündür.

Zamanaşımı süresinin dolmasından sonra alacaklıya yöneltilen borç ikrarının, zamanaşımı defnilerinden zımnî (örtülü) feragat anlamına geldiği, öğretideki baskın görüşlerle ve yargı inançlarıyla da; doğrulanmaktadır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 19/11/1963 T. 592,4-6419 sayılı kararı) Dahası, zamanaşımı süresinin dolmasından sonra alacaklıya karşı bir; borç ikrarında bulunan borçlunun da bu borç ikrarına dayanılarak açılan davada zamanaşımı defnileri ileri sürmesi çelişkili davranış yasağını oluşturur ve MK. md. 2. ye aykırıdır. Hukuken korunamaz (HGK. 23.02.2000 gün ve 2000/15-71 E, 2000/116 K).

Borçlar Kanunu'nun 133/2.maddesi hükmü uyarınca, dava açılması veya icra takibi yapılması zamanaşımını kesen nedenlerdendir. Borçlar Kanunu'nun 135. maddesi ise, zamanaşımının kesilmesi halinde yeni bir sürenin işlemesi gerektiğini açıkça belirtmiştir. Madde açıkça düzenlemediğinden ihtiyati tedbir istemi ile mahkemeye başvurma veya işçilik alacaklarının tespiti ve ödenmesi için Bölge Çalışma İş Müfettişliğine şikayette bulunma zamanaşımını kesen nedenler olarak kabul edilemez. Ancak işverenin şikayet üzerine Bölge Çalışma Müdürlüğünde alacağı ikrar etmesi, zamanaşımını kesen bir neden olacaktır.

Zamanaşımı, dava devam ederken iki tarafın yargılamaya ilişkin her işleminden ve hakim her emir ve hükmünden itibaren yeniden işlemeye başlar ve kesilmeden itibaren yeni bir süre işler (BK. m. 135-136).

Borçlar Kanunu'nun 133/2. maddesi gereğince takas defniler zamanaşımını keser ve 136. maddesi gereğince de dava devam ettiği sürece hakim her emir ve hükmünden itibaren yeniden işlemeye başlar.

Borçlar Kanunu'nun 134.madde hükmü, "Müruruzaman müteselsilen borçlu olanlardan veya taksimi kabil olmayan bir borcun müşterek borçlularından birine karşı katedilmiş olunca diğerlerine karşı da katedilmiş olur" kuralını içermektedir. Bu maddeye

göre, müteselsil borçlulardan birine karşı zamanaşımının kesilmesi diğer müteselsil borçlulara karşı da zamanaşımını keser.

Bu hükmün haksız fiillerden doğan müteselsil sorumlulukta sadece tam teselsülde yani Borçlar Kanunu md. 50'ye dayanan müteselsil sorumlulukta uygulama bulacağı; buna karşın eksik teselsülde yani Borçlar Kanunu md. 51'e dayanan müteselsil sorumlulukta uygulama bulmayacağı kabul edilmelidir. Yine halefiyette borçlu alacaklının yerine geçtiğinden, alacaklının alacak hakkının tabi olduğu zamanaşımı süresinden yararlanır. Bunun sonucu olarak halefiyette yararlanan rücu hakkı sahibinin, diğer borçlulara rücu hakkı alacaklının sahip olduğu zamanaşımı süresinden yararlanır.

Borçlar Kanunu'nun 137 maddesinde hangi hallerde zamanaşımına ilaveten 60 günlük munzam müddetten yararlanılacağı sınırlı bir biçimde sayılmış, ayrıca sayılan hususlardan dolayı daha önce davanın reddedilmiş olması koşulu öngörülmüştür. Bu düzenlemede davanın açılmamış sayılma ile sonuçlanması haline yer verilmemiştir. 5521 sayılı; İş Mahkemeleri Kanunu'nun 7. maddesinde İş Mahkemelerinde sözlü yargılama usulü uygulanır. Bu nedenle zamanaşımı defii ilk oturuma kadar ve en geç ilk oturumda yapılabilir.

Dava konusunun ıslah yoluyla arttırılması durumunda ıslah dilekçesinin tebliğini izleyen ilk oturuma kadar ya da ilk oturumda yapılan zamanaşımı defii de ıslaha konu alacaklar yönünden hüküm ifade eder.

Somut olayda; davacının bilirkişi raporunun sunulmasından sonra 10.8.2007 tarihli dilekçe ile dava dilekçesini ıslah ederek dava konu miktarı artırması üzerine davalı işveren 29.11.2007 tarihli dilekçe zamanaşımı definde bulunmuştur. Davacı zamanaşımının süresinde yapılmadığını ileri sürmüş ise de, ıslahı takip eden ilk oturumda davalının ileri sürdüğü zamanaşımı definin ıslahla arttırılan miktar bakımından süresinde yapıldığı kabul edilmelidir. Mahkemece fazla mesai ve genel tatil alacakları yönünden davalının zamanaşımı defii değerlendirilmeden hüküm kurulmuş olması hatalı olmuştur.

9.HD.23.02.2010, E. 2008/16925 K. 2010/4730

İş Mahkemelerince verilen kararlar ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki Yargıtay Onama ve Bozma kararlarında açıkça maddi yanılının bulunması halinde dosyanın yeniden incelenmesi Dairemizin ve giderek Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

Davacı vekili 8.12.2004 tarihli dilekçesi ile Dairemizin 25.10.2004 gün 2004/5556 Esas 2004/9180 Karar sayılı bozma kararında açık maddi hata bulunduğundan bahisle kararın düzeltilmesini istemiştir.

İş Mahkemelerince verilen kararlar ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu bulunmamaktadır. Ne var ki Yargıtay Onama ve Bozma kararlarında açıkça maddi yanılının bulunması halinde dosyanın yeniden incelenmesi Dairemizin ve giderek Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.

İncelenen dosya ile belgelerden dairemizce işbu dava dosyasının 2004/5556 E-9180 K. Numarası ile 1.11.2004 günü incelendiği davacının hizmetinin tesbitine dair hükmün "25.2.1980 işe giriş tarihinden önceki dönem yönünden 506 sayılı yasanın 79/8 maddesinde yazılı hak düşürücü süre geçtiği" gerekçesi ile bozulduğu, ancak karar bilgisayar ile yazıldığı sırada dosya numaralarının birbirine yakın olması nedeniyle başka bir dosyaya ait (25.10.2004 gün ve 2004/5566 E-8849 K.Sayı) bozma ilamının maddi yanılğı ile karar altına yazıldığı anlaşılmış ve açık maddi hatanın düzeltilmesi gerekmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1- Dairemizin önceki bozma kararı başka bir dosyaya ait bulunduğundan davacı vekilinin isteminin kabulü ile bozma kararının kaldırılmasına,

2- Dosyadaki yazılara toplanan delillere hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre davalı Kurumun aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki sair temyiz itirazlarının reddine.

3-25.2.1980 tarihinden önceki hizmetlerin tesbiti istemine gelince, 506 sayılı yasanın 79/8 maddesi hükmünce, kuruma bildirilmeyen hizmetlerin sigortalı hizmet olarak değerlendirilmesine ilişkin davanın tesbiti istenilen hizmetlerin geçtiği yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde açılması gerekir. Öte yandan, davacının aynı işyerinde bu tarihten

sonra çalışmasını sürdürmesi veya 5 yıllık hak düşürücü süre içerisinde tekrar aynı işyerine girerek çalışmasının, hak düşürücü sürenin işlemesine engel olmayacağı ve hak düşürücü sürenin kesilmesi ve durmasının mümkün bulunmadığı hukuksal gerçeği ortadadır.

Dosyadaki belgelere göre; davacının 25.2.1980 tarihinde işe giriş bildirgesi ile davalı işyerinde çalışmaya başladığı, davanın 27.12.2002 tarihinde açıldığı 25.2.1980 tarihinden önceki 55 günlük süre yönünden 5 yıllık hak düşürücü sürenin fazlası ile geçtiği anlaşılmaktadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD.26.01.2005, E. 2005/108 K. 2005/140

İş Mahkemesince verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalıdır. Ancak, Yargıtay onama ve bozma kararlarında açıkça maddi hata bulunması hallerinde dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür. Zira maddi yanılıya dayanılarak verilmiş olan onama ve bozma kararları ile hatalı biçimde hak sahibi olmak evrensel hukukun temel ilkelerine ters düştüğünden karşı taraf yararına sonuç doğurmamalıdır.

Dava, meslek hastalığı sonucu ölüm nedeniyle desteğini kaybedenlerin uğradıkları maddi ve manevi zararın ödetilmesi isteğine ilişkindir.

Davacılar vekili, davacıların desteğinin işyerinde çalışırken yakalandığı meslek hastalığı sonucu öldüğünü, meslek hastalığının oluşmasında işverenin kusurlu olduğunu ileri sürerek 16.12.1999 ölüm tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte maddi ve manevi tazminatın ödetilmesini istemiştir.

Davalı işveren vekili, meslek hastalığının oluşmasında sadece davalı işverenin kusurunun bulunmadığını, sigortalının daha önce çalıştığı işyeri işverenlerinin de sorumlu olduğunu ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Bilirkişi, meslek hastalığı sonucu sigortalının ölümünde İşveren Türkiye Kömür İşletmelerinin %94,22 oranında kusurlu olduğunu bildirmiş, davacıların gerçek zararı hesap bilirkişisince saptanmıştır.

Mahkemece, bilirkişi tarafından belirlenen davacıların gerçek zararlarından tarafların ekonomik ve sosyal durumları paranın satın alma gücü, olay tarihi, kusur durumu dikkate alınıp BK. 43, 44. maddeleri uyarınca taktiren %35 oranında hakkaniyet indirimi yapılmış Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından hak sahiplerine bağlanan gelirler düşülerek her bir hak sahibinin karşılanmamış zararı saptanmıştır.

Hüküm yerinde, her bir davacı için belirlenen karşılanmamış maddi zarar miktarı ile manevi tazminat miktarının ölüm tarihinden itibaren yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

73.784.085.308 TL. maddi 15.000.000.000 TL. manevi tazminat toplamı 88.784.085.308 TL. nin ölüm tarihinden yasal faizi ile birlikte davalıdan alınmasına ilişkin mahkeme kararı, Yüksek Ozel Daire'ce "taraf vekillerinin temyiz itirazları reddedilerek 29.4.2002 tarihinde onanmıştır.

Davalı Türkiye Kömür İşletmeleri vekilinin, mahkemece yapılan hakkaniyet indiriminin çok az olduğu, faizlerin yüksek olması nedeniyle davalının 242.000.000.000 TL. ödemek zorunda kaldığı, davalı kurumun mali durumunun dikkate alınmadığı, kusur oranı tesbitinin doğru olmadığı, bu şekilde Yargıtay onama kararında maddi hata bulunduğu, gerekçesiyle Daire kararının düzeltilmesini istemesi üzerine karar, Özel Daire'ce yukarıda açıklanan nedenle bozulmuştur. Mahkemece, "İş Mahkemesi kararları yönünden Yargıtay'ca verilen onama ve bozma kararlarına karşı karar düzeltme yoluna gidilemeyeceği, kararın çok açık olduğu, maddi hata bulunmadığı" gerekçesiyle önceki kararda direnilmiştir.

Gerçekten, İş Mahkemeleri Kanunu'nun 8/3. maddesi uyarınca İş Mahkemesince verilen kararlara ve buna bağlı Yargıtay ilamına karşı karar düzeltme yolu kapalıdır. Ancak, Yargıtay onama ve bozma kararlarında açıkça maddi hatanın bulunması hallerinde dosyanın yeniden incelenmesi mümkündür. Zira maddi yanılıya dayanılarak verilmiş olan onama ve bozma kararları ile hatalı biçimde hak sahibi olmak evrensel hukukun temel ilkelerine ters düştüğünden karşı taraf yararına sonuç doğurmamalıdır.

Somut olayda, yerel mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyuşmazlık, Yargıtay onama ilamında dava miktarı ve bu miktara uygulanan yasal faizlerin birleştirilerek ulaşılan toplamında bir yanılığın söz konusu olup olmadığı ve bu yanılığın maddi hata olarak değerlendirilip dosya yeniden incelenerek BK. 43 ve 44/2. maddeleri gereğince maddi tazminattan daha fazla indirim yapıp yapılmayacağı noktasındadır.

Mahkeme kararında, her davacı için hükmedilen tazminat miktarları, ölüm tarihinden itibaren yasal faiz uygulanacağı rakamsal olarak hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde yazılı olup, işleyecek yasal faiz oranının %50 ve %60 olduğu 1.1.1999 ve 1.1.2000 tarihlerinde bellidir. Bu nedenle dava miktarı ve uygulanan faiz ile birlikte ulaşılan miktarın fahiş olduğu hususunda yanılığa düğüldüğü yönündeki bozma kararı isabetsizdir. Bu nedenle; bozma kararında ileri sürülen gerekçenin maddi hata olarak nitelendirilmesi mümkün olmadığından usul ve yasaya uygun bulunan direnme kararının onanması gerekir.

HGK.06.11.2002, E. 2002/21-806 K. 2002/877

İş mahkemesi sıfatı ile yapılan yargılamalar sözlü yargılama usulüne tabidir, sözlü yargılama usulünde def'i niteliğinde olan zamanaşımı itirazı ilk oturuma kadar en geç ilk oturumda yapılabilir.

Mahkemece davanın zamanaşımı süresi dolduktan sonra açılmış olması nedeni ile reddine karar verilmiştir. Somut olayda davalı vekili zamanaşımı def'ini 30.10.2001 tarih ve 14:47 saatini taşıyan faks ile gönderdiği cevap dilekçesi ile yapmış olup davalıya da usulüne uygun olarak tebliğ edilen ilk oturum 30.10.2001 tarihli olup saati 09:35 dir. Davalı vekilinin zamanaşımı def'ini ilk oturumdan ve süresinden sonra yapmış olduğu anlaşılmalı mahkemece süresinde yapılmayan zamanaşımı itirazının reddi gerekir.

10.HD.05.06.2003, E. 2003/4075 K. 2003/4667

İş Mahkemesinde açılan her davaya, açıldığı tarihte davalının ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de davaya bakılabilir.

Sözlü yargılama uygulanan iş mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının en geç ilk oturumda davanın esasına girilmeden önce bildirilmesi zorunludur. Yetki itirazının bulunmaması halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır.

Uyuşmazlık, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı verip veremeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesidir. Anılan madde hükmüne göre, İş mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir. Öte yandan, HUMK'un 187/2. maddesinde yetki itirazının ilk itirazlardan olduğu, 23. maddesinde de davalıya tanınmış bir hak olduğu açıkça vurgulanmıştır. Ayrıca, kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı söz konusu olduğu hallerde kendiliğinden (re'sen), kamu düzenine ilişkin yetki kuralının söz konusu olmadığı hallerde ise, ilk itiraz olarak ileri sürüldüğü takdirde yetkisizlik kararı verilebilir. Sözlü yargılama usulü uygulanan iş mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının HUMK'un 478. maddesi uyarınca en geç tayin olunan ilk oturumda esas davaya girilmezden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.12.1962 gün ve E: 4/155, K: 108 Sayılı Kararı). Bu yönüyle dava konusu olayda, kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı olmadığına ve usulüne uygun yetki itirazı da bulunmadığına göre, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik karariveremeyeceği ortadadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın ve özellikle davalı tarafça süresinde ve yöntemince yetki itirazında bulunulmadığı gözetilmeksizin davanın esasının incelenmesi yerine doğrudan yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD. 01.05.2006, E. 2006/314 K. 2006/4450

İş Mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir.

Sözlü yargılama usulü uygulanan İş Mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan **yetki itirazının** HUMK'nun 478.maddesi uyarınca en geç tayin olunan **ilk oturumda** esas davaya girilmezden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır.

Dava nitelikçe zararlandırıcı sigorta olayı sonucu meslekte kazanma gücünü kaybeden sigortalının maddi tazminat istemine ilişkindir.

Uyuşmazlık, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı verip veremeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 5.maddesidir. Anılan madde hükmüne göre, İş Mahkemesinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı yer mahkemesinde de bakılabilir. Öte yandan, HUMK'nun 187/2.maddesinde yetki itirazının ilk itirazlardan olduğu, 23.maddesinde de davalıya tanınmış bir hak olduğu açıkça vurgulanmıştır. Ayrıca, Kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı söz konusu olduğu hallerde kendiliğinden (re'sen), Kamu düzenine ilişkin yetki kuralının söz konusu olmadığı hallerde ise, ilk itiraz olarak ileri sürüldüğü takdirde yetkisizlik kararı verilebilir. Sözlü yargılama usulü uygulanan İş Mahkemesinde, ilk itirazlardan bulunan yetki itirazının HUMK'nun 478.maddesi uyarınca en geç tayin olunan ilk oturumda esas davaya girilmezden önce bildirilmesi zorunludur. İtiraz edilmemesi halinde mahkemenin yetkisi kabul edilmiş sayılır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.12.1962 gün ve E. 4/155, K: 108 sayılı Kararı) Bu yönüyle dava konusu olayda, Kamu düzenine ilişkin bir yetki kuralı olmadığına ve usulüne uygun yetki itirazı da bulunmadığına göre, mahkemenin kendiliğinden yetkisizlik kararı vermeyeceği ortadadır.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın ve özellikle davalı tarafça süresinde ve yöntemince yetki itirazında bulunulmadığı gözetilmeksizin davanın esasının incelenmesi yerine doğrudan yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD.10.03.2005, E. 2004/11620 K. 2005/2239

www.TazminatHukuku.com